

MAGYAR ADORJÁN

ŐS MAGYAR ROVÁSÍRÁS

AZ "A FÁKLYA" KIADÁSA, WARREN, OHIO, U.S.A.

1970

ŐS MAGYAR ROVÁSÍRÁS

Második kiadás

Írta:
Magyar Adorján

VII.

A népek műveltségi foka ma is legbiztosabban aszerint ítélhető meg, hogy az írni-olvasni tudók számaránya milyen náluk. A legtöbb európai nép írni-olvasni csak a kereszténység felvétele után tanult meg, de vannak közöttük ma is olyanok, amelyeknél az írástudatlanok száma még mindig igen nagy. A germánoknak volt ugyan a kereszténység elfogadása előtt is írásuk, *rúna* írás, azonban erről is minden kétséget kizárólag bebizonyosodott, hogy a latin betűkből származott. Erre nézve elég néhány latin betűt a rúna betűkkel összehasonlítani:

Latin:	F H I C L M R S
Runa:	ƿ H I < Γ M R S

Minden kétséget eloszlathat az, hogy a "C"-nek megfelelő betűjegyet, ugyanúgy mint a rómaiak "K"-nak olvasták.

Európában a *magyar* az egyetlen nemzet, amelynek már a kereszténységre térése előtt is volt *saját* — azaz nem másoktól átvett — *írása*. Ebből egyrészt az következik, hogy a kereszténységre térése előtt is voltak írástudói, másrészt pedig az, hogy a magyarságot a kereszténységre térése előtt műveletlen, nomád népnek állítani, vagy

igen nagy tévedés, vagy pedig elvakult nemzeti gyűlölködés jele. Műveletlen népnek nincsen írása, legkevésbé vannak saját betűi, amiknek révén a magyarságot még a görögök és rómaiak fölé is helyezhetjük, mert tulajdonképpen saját betűik ezeknek sem voltak. Ismeretes, hogy betűket a görögök a föniciaiaktól, a rómaiak pedig részben a görögöktől, részben pedig az etruszkoktól vették át. Ez a föniciai, görög és római betűk összehasonlítása során azonnal szembetűnő valóság.

Föniciai:	𐤀 𐤁 𐤂 𐤃 𐤄 𐤅 𐤆 𐤇 𐤈 𐤉 𐤊 𐤋 𐤌 𐤍 𐤎 𐤏 𐤐 𐤑 𐤒 𐤓 𐤔 𐤕 𐤖 𐤗 𐤘 𐤙 𐤚 𐤛 𐤜 𐤝 𐤞 𐤟 𐤠 𐤡 𐤢 𐤣 𐤤 𐤥 𐤦 𐤧 𐤨 𐤩 𐤪 𐤫 𐤬 𐤭 𐤮 𐤯 𐤰 𐤱 𐤲 𐤳 𐤴 𐤵 𐤶 𐤷 𐤸 𐤹 𐤺 𐤻 𐤼 𐤽 𐤾 𐤿
Görög:	Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Φ Χ Ψ Ω
Latin:	A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

SZÁMROVÁS

A magyar rovás betűit semmilyen más írás betűivel így összehasonlítani nem lehet. Kétségtelen tehát, hogy a magyarok valamikor igen régen, saját maguk alkották meg betűiket. A magyar SZÁMROVÁS jegyei a római számjegyekre hasonlítanak, de hogy ez a részünkről mégsem átvétel, hanem csupán közös eredeten alapszik, az alábbiakkal tehetjük kétségtelenné:

A rómaiak műveltségük nagyobb részét nem a görögöktől, hanem az etruszkoktól örökölték. Tudvalevő, hogy az etruszkok Rómát meghódították és az etruszk Tarqui-

niusok római királyok lettek. Később azonban a rómaiaknak sikerült ezeket elűzniök és ők hódították meg Etruriát, aminek következtében aztán az etruszkok ellatinosodtak. Mindez azonban nem akadályozta, sőt inkább nagy mértékben elősegítette, hogy a rómaiak az etruszkok sokkal magasabb műveltségét átvegyék, eltanulják.

A magyar számrovás pedig az etruszk számrovás jegyeivel sokkal inkább egyezik, mint a rómaiakéval:

Magyar:	I	II	III	IIII	V	X	V	*	*
Etruszk:	I	II	III	IIII	V	X	V	⊕	⊖
Római:	I	II	III	IV	V	X	L	C	M

Olyan 50-es szám, mint az etruszk és a magyar, sehol másutt a világon elő nem fordul. Magyarázatra szorúl azonban, hogy a magyar és etruszk számrovás között ilyen egyezés hogyan lehetséges, ha a magyarok csak ezer évvel ezelőtt jöttek Európába. hiszen akkor csak a római számokat tanulhatták volna el és nem az 1000 évvel már régebben eltűnt etruszkokét. Ez csakis úgy érthető meg, ha feltételezzük, hogy az etruszkok valamikor, ősrégi időkben ugyanonnan származtak, ahonnan a magyarok, vagy pedig Európában éltek a magyarok már akkor is, amikor az etruszkok még nem veszték el és ha e feltételezéshez hozzáfűzzük, hogy vagy a magyarok vették számjegyeiket az etruszkoktól, vagy az etruszkok a magyaroktól¹⁾.

A magyar számrovást népünk itt-ott még ma is használja, a betűrovás azonban kb. 250 évvel ezelőtt kiveszett a gyakorlatból, mert kezdetben a kereszténység, később az osztrák uralom, a "pogány" – magyar – betűket nem jó szemmel nézték és irtották, viszont a számrovást nem ül-

dözte senki, mert erről azt hitték, hogy a rómaiaktól származik. A magyar betűrovást tehát csak a fennmaradt kevés emlékből ismerjük²⁾).

Úgy a magyar betűrovás, mint a számrovás sorai is nem balról jobbra, hanem jobbról balra haladnak, mint minden régi írásé. Már maga a betűk alakja is olyan, hogy így könnyebben írható. De van ennek még más, természetes oka is, amiről még szólni fogok, itt csak annyit, hogy ez is a magyar rovásírás ősrégi voltának bizonyítéka.

Amint azt a közöltekből már láthatjuk, az ősz magyar számsor is a tizes számrendszeren alapult. Régebben volt ugyaníghatos és nyolcas számrendszer is. A hatos számrendszer maradványai a 12 óra, a 12 hónap, valamint a "tucat" is, amely 12 egységből áll, azaz 2×6 -ból. A régi "hatos" nevű pénz is, mely hat krajcár értékű volt, szintén ide tartozik. Némely igen régi nemzet, mint pl. az 5-6000 évvel ezelőtt Mezopotámiában élt sumirok, még nem ismertek más számrendszert csak a "hatost".³⁾ Mivel e számrendszerben sokkal nehezebb valamit kiszámítani, mint a tizes szerint, azért a tizes számrendszer terjedt el és felváltotta úgy a hatos, mint a nyolcas számrendszereket.

A sumirok azonban, bár használtak mindenféle számoló eszközöket, képesek voltak fejből is olyan számításokat végezni, mint ma valamilyen számoló lánghész.

1 $2 \times 5 = 10 \dots \times = X$. Mert az ősmagyar ötös: V, a tizes pedig: X. Egy ötöst ha megjelölünk így: V akkor az 50. Egy tizest: X ha megjelölünk így: * akkor az 100. Mert $2 \times 50 = 100$. * = *. Egy százast ha megjelölünk így: * akkor az 1000. ∞

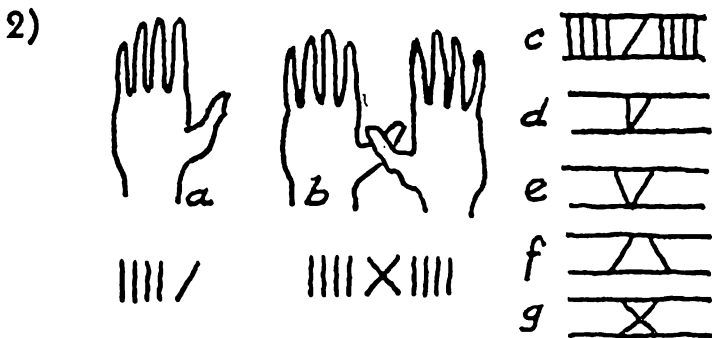
Visszatérve a magyar számsorhoz látjuk, hogy a számjelek egymással összefüggő logikus egésznek képeznek, amelyen zavarcsinálás nélkül semmit sem lehet változtatni.

Az etruszkok, később a rómaiak még inkább, e számsoron változtatásokat eszközöltek (Pl. "C" = centum: 100, "M" = mille: 1000), de ezzel a logikus egységet elrontották. Ebből azonban vaslogikával az is következik, hogy a mi számsorunk *AZ EREDETI ŐSI SZÁMSOR*, amit a magyar nép földművesei és pásztorai az etruszkok kihalása után teljes 2000 évvel és a római számoknak használatból való kikopása ellenére is, máig fenntartottak. Vannak ugyan vidékek szerint a mi számsorunkban is egyes elváltozások, romlások, de az általános számsor mégis mindig az itt bemutatott maradt.

Számsorunk eredetiségének nagyon erős bizonyítéka: e számsor keletkezésének abszolút természetessége.

Az öt-tizes számrendszer alapját az emberiség őskorában a kéz öt-tíz ujjja képezte, amint ma is szoktunk még újjaink segítségével számolni, számokat mutatni, ahogyan azt millió évvel ezelőtt az ősemberek tették. Az ősmagyar számsorban a kisebb számokat, egytől-négyig, egyszerű függőleges vonalakkal jelölték. E négy függőleges vonal pedig a kéz négy újját jelenti, míg a rézsutos vonalak a hüvelykujjat, vagyis az ötöt, illetve az ötös szám legrégebbi alakját. Ez csak a négyes szám függőleges vonalával egyesülve lett olyanná, mint a 2. számú rajzunkon a 'd' és csak azután olyan, mint az 'e'. A tizes eredetileg olyan volt, mint az 'f' és csak később lett olyan, mint a 'g'. De természetesen ez mind még valamikor az emberiség őskorában ment végbe. A magyarságnál azonban e fokozatokat még ma is megláthatjuk. Aki pedig ethnografiával foglalkozott valaha, az tudja, hogy az ilyen ősegyeszerű dolgok keletkezése az emberi műveltség legrégebbi idejéből való. De azt, hogy az ilyen: "∕" ötösből miként lett "V", már a rómaiak sem tudták.

A magyar nép embere némely vidéken meg ma is így, csak egy rézsutos vonallal rója, vagyis máig megőrizte az ötös szám ősrégi alakját.

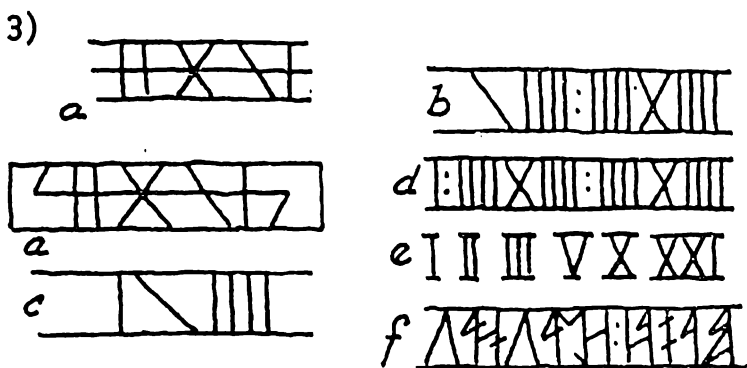
Ezek szerint világos, hogy a magyar számrovás nemcsak hogy nem a római számokból keletkezett, hanem a római számoknál tíz-évezreddel régibb!

eredetével

További kérdés, hogy miért alakultak a magyar számrovás jegyei olyanokká, mint azt rajzunkon láthatjuk? Ennek oka az, hogy a rovást négyszögletűre vágott pálcákra, vagy pedig keskeny deszkácskákra rótták. Amikor pedig a rovás célja két ember közötti valamilyen elszámolás, feljegyzés volt, akkor a pálcát hosszában pontosan kétfelé hasították és az egyik fele az egyik félnél, a másik a másik félnél (a hitelezőnél és az adósnál) maradt. Hogy pedig eltérés ne lehessen a kettő között, vagyis hamisítás lehetetlen legyen: valahányszor újabb tartozást jegyeztek fel akár pénzben, akár ételben, italban, állatban, vagy bármi másban, akkor a két pálcát, vagy deszkácskát egymásmellé tették és úgy vágták rá a rovátkákat, hogy mindkettőn egyszerre mentek végig, amint azt a 3-as számú rajzon "a" alatt ábrázolva látjuk.

Hamisítás tehát eszerint lehetetlen volt, mivel a két pálcáca összeillesztésénél a rovátkák nem egyeztek volna pontosan.

A magyar nép ezt az adósságrovást néhol még ma is használja; különösen Erdélyben. Fialat koromban magam is láttam italmérésekben, kenyérsütődékekben. A pálcák szép sorban fel voltak akasztva. Mindegyiknek a végén volt még valami jel is, ami az illető ~~neve~~ volt. Erről tudták, hogy melyik pálcá kié. A rovásokat úgy alkalmazták, mint a 3-as számú rajzon "b" és "c" mutatják. (Mindez megmagyarázza a régi mondást: "Sok van már a rováson", ami azt jelentette, hogy már sokkal tartozik. Átvitt értelemben azt is, hogy már sok a bűne).

jele

A rajzokon a vízszintes vonalak mindig a pálcák szélét jelentik, de egyúttal e vízszintes vonalak magyarázzák meg azt is, hogy miért szokás a római számokat ma is két vízszintes vonal közé írni úgy, ahogyan ezt a 3-as számú rajzon "e" mutatja. Ezt azonban nemcsak azok nem tudják, akik a római számokat még ma is írják, ha-

nem nem tudták már a rómaiak sem, legfeljebb még az etruszkok.

Hogy a számrovás áttekinthetőbb legyen, minden tíz közé elválasztásul két pontot tettek.

Őseink régen a betűrovást is, ha nem pálcákra, hanem valamely sima lapra rótták, vagy írták, azt mindig két vízszintes vonal közé tették (lásd 3-as rajz "f" alatt), úgy mint a számokat is. A pálcákon ezeknek a széle maga képezte a két vonalat, a lapokon pedig a két vonalat a betűk számára előre meghúzták és a betűket ezek közé rótták, írták.

A MAGYAR ROVÁSÍRÁS TÖRTÉNELMI NYOMAI ÉS FENNMARADT EMLÉKEI

Attila hún király Theodosius keletrómai császártól azt követelte, hogy a még Bizáncban tartózkodó hún szökevényeket adja ki. Midőn Priscus retor, a császár követe, a hún király előtt megjelent és azt állította, hogy Bizánc területén nincsen több hún szökevény, mert már valamennyit kiadták, a hún király egy irnokot hivatott elő, aki egy jegyzékből felolvasta a még bizanci területen tartózkodó hún szökevények névsorát. Ezt Priscus retor, utleírásában maga írja, s a hún királyról és a hunokról többek között még sok más, igen szép dolgot is elmond, amelyekből világosan kitűnik, hogy a hún egyáltalán nem volt sem vad, sem műveletlen nép, amilyennek a történet

hamisítók feltüntetni szeretik. Priscus szavaiban pedig azért nem kételkedhetünk, mert hazájának a hunok legveszedelmesebb ellenségei voltak, akiket tehát inkább gyűlölni, mint dicsérni volt oka és bizonyára szivesebben írt volna róluk csupa rosszat. Eltekintve ettől, tudjuk azt is, hogy az akkori keresztények a nem keresztény nemzetekkel szemben milyen ellenszenvvel viseltettek.

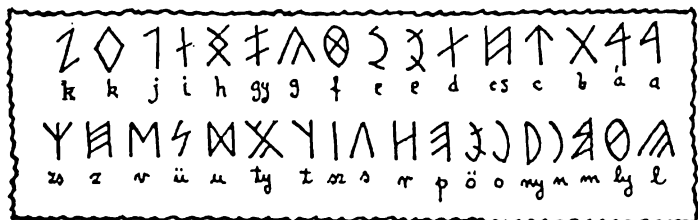
Priscus elbeszéléséből kitűnik, hogy a hunoknak hivatalos irnokaik voltak, akik írott jegyzéket vezettek még a katona-szökevényekről is. Priscus nem mondja ugyan, hogy a névsorokat milyen betűkkel írták, de egy olyan nemzet, amely egy ilyen óriási birodalmat olyan rövid idő alatt így megtudott szervezni, aligha szorult arra, hogy másoktól tanuljon meg írni.

Thuróczi János 1488-ban azt írja Krónikájában, hogy a székelyek a saját betűikkel írnak, s ezeket pálcákra szokták róni. Bonfini olasz származású író pedig (XV. század) szintén azt állítja, hogy a székelyek betűiket fácskákra róják és hogy kevés jellel sok értelmet tudnak kifejezni.

1653-ban az erdélyi születésű Szamosi István, Olaszországban, Páduában kiadott egy művében többek között azt írja, hogy a székelyek az őseiktől rájuk maradt betűket nem mindig tintával írják, hanem négyszögletesre gyalult pálcákra késheggyel róják és hogy a betűk sűrűn egymásba tapadnak. (Tény ugyanis, hogy régen írtak tölgyfagubacsból készült tintával is hártýabőrre (pergament) és az írásra igen alkalmas nyírfakéreg papírszerű vékony rétegeire is, amelyekből a maiakhoz hasonló könyveket is kötöttek.

A XVI. században a csikszentmihályi templom egyik gerendájára az ott dolgozott mesteremberek feliratot róttak nevük megörökítéséül, ahogyan azt az ácsok, kőművesek ma is szokták. Maga az eredeti felirat a XVIII. század második felében történt gondatlan restaurálás, vagy

szándékos rosszindulat miatt elpusztult ugyan, de másolatát Dezsericzky Imre egy, 1753-ban kiadott művében megőrizte.

A rovás betűsorát ('abc'-jét) és a rövidítések szabályait több régi író is fönntartotta. Ezeknek a teljes felsorolása azonban felesleges, mert adataikat legnagyobb részben egymástól vették, kivéve az 1933-ban a svájzi Luzern városban árverésre került, — a nikolsburgi Dietrichsteinkönyvtárban felfedezett és 1480-nál valamivel régibbnek látszó — pergamentre írott rovásbetűsört, amely kétségtelenül egészen más forrásból származott.

A napjainkig fönntmaradt rovásírásos felirat Erdélyben, egy kicsi unitárius templomban volt meg a második világháború előtt is még, de hogy a háborút és az ellenséges megszállást túlélte-e nem tudjuk. Megvan azonban számos fénykép másolata. A felirat keletkezési éve 1663.

Egy másik szintén elpusztult, igen érdekes rovásírásos felirat a konstantinápolyi volt. 1515-ben ugyanis Ulászló királyunk követsége járt Szelim török szultánnál és a követség egyik lovásza, Székely Tamás, véste fel az istálló külső falának egyik kövére. Az épület elpusztult ugyan, de 1553-ban, amikor Ferdinánd császár követsége járt

Szulejman szultánnál, a követségnek egyik tagja, Hans Dernschwamm, még látta és lemásolta. E másolatot pedig Babinger Ferenc a Fuggerek levéltárában, 1913-ban midőn megtalálta, azt hitte, hogy az ^Varab betűkkel írott ó-török felirat másolata, tehát megfejtés végett elküldte az ó-török írások világhírné ismerőjéhez Thomsen Vilmoshoz. Ez azonban mindjárt felismerte, hogy az nem ó-török, hanem ősmagyar betűkkel írott szöveg. Sikerült részben elolvasnia is, de a teljes megfejtését aztán Sebestyén Gyula közölte, akihez a másolatot Thomsen elküldötte.

V
még nem

Legérdekesebb rovásírás emlék azonban az Olaszországban, Bolognában felfedezett rovásírástól naptár. Egy olasz tudós: Luigi Fernando Marsigli, aki 1690-ben Erdélyben hadi szolgálatban volt, látott ott egy székely naptárt, amely Marsigli feljegyzése szerint *AZ ÚJONNAN MEGKERESZTELT SZÉKELYEK SZÁMÁRA KÉSZÜLT, BOTRA RÓVA, AZ ŐSI ROVÁSBETŰKKEL*. Ez a tudós Marsiglit annyira érdekelte, hogy az egészet pontosan lemásolta, a másolatot pedig magával vitte Olaszországba, ahol azt 1913-ban, a bolognai Egyetemi Könyvtárban Veress Endre felfedezte.

Marsigli feljegyzéséből az is kitűnik, hogy Erdélyben még 1690-ben voltak ősmagyar vallású székelyek.

Feltűnhetett olvasóinknak, hogy bár a rovásírást ősrégi idők óta használták, mégis annak emlékeit nagyjára csak külföldön véletlenül szedegethették össze korunk tudósai. Ennek az oka — amint már említettem, — hogy ezt az írást minden oldalról üldözték, mint a pogány-kor emlékét. Később pedig a császári uralom igyekezett mindenféleképpen a magyar nemzet homlokáról minden büszkeséget letépni és a magyarságot vad, műveletlen népnek feltüntetni. Azt akarta, hogy a magyarság öntudatát, ellenálló képességét aláássa, másrészt, hogy a magyarságot író, elnémetesítő, idegenek betelepítésével elnyomó működését a külföld előtt jogosnak és hasznosnak tűntethesse fel.

Az a tény, hogy a magyar nemzet már a kereszténységre térése előtt is írástudó volt és nem másoktól átvett, hanem saját betűi voltak, az osztrák uralom számára nagyon kellemetlen körülmény volt, ezért a köztudatból mindenáron kiakarta írtani. Alattomban, titkos megbizottakkal kutattatta fel és semmisíttette meg mindazt, ami a magyarság régi műveltségét bizonyíthatta. Egy ilyen ausztriai születésű, de magyarul tökéletesen megtanult ember volt az a Stromler, akit 'Thallóczy' néven (csak használta és használtatta, de törvényesen fel nem vette ezt a nevet) a császár még a Magyar Tudományos Akadémiába is vezető szerephez juttatott. De természetes, hogy egy konstantinápolyi istálló falán, vagy külföldi levéltárakban porosodó rovásírások még az ilyen urak figyelmét is elkerülték.

A ROVÁSÍRÁS SZABÁLYAI

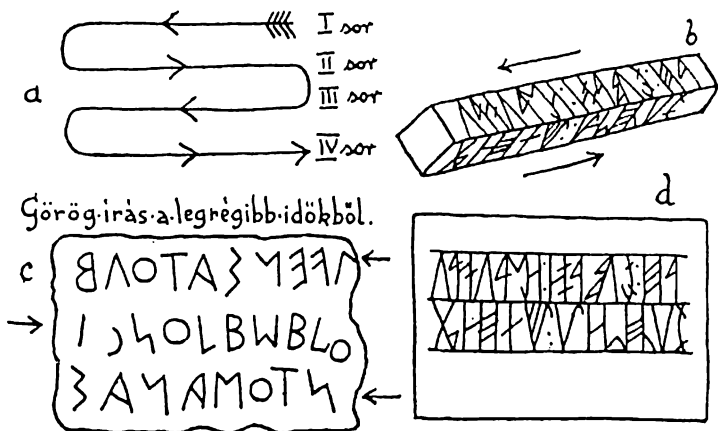
A rovásírás szabályait úgy ismertetjük, amint azok a régi feljegyzésekben és emlékeken fennmaradtak, részben pedig, amint az újabb tudományos megállapodások szerint és a mai követelményekhez alkalmazva kialakultak.

Amint már említettük a rovásírás sorai jobbról balra haladnak, aminek oka a következő:

Az embereknek több, mint kilenczted része jobbkezes lévén, őseink is a késsel, vagy más hegyes eszközzel való betűrovást a négy (néha több) lapúra vágott boton, jobb kézzel végezték, míg a botot bal kézzel tartották.

Természetesen a rovogatást a bot jobbra kiálló végén kezdték, vagyis a sort jobbról balra vezették.

Az ilyen, botokra való rovásírás igen régi ősidőkben keletkezett, ezért a legtöbb régi nép írásának sorai is jobbról balra haladtak, kivéve a kínai, japáni és mongol írást amelyeknek sorai felülről lefelé haladnak. Ilyen sorvezetés azonban a mi rovásunknál is a régi adatok szerint előfordult, mivel a botot az olvasáshoz függőlegesen is lehetett tartani. A jobbról balra való sorvezetés nemcsak a keleti népeknél volt meg, hanem az igen régi görög és itáliai írások is, például az etruszkoké, ilyen sorvezetésűek voltak.

A ródalást a boton így végezve, mikor a bot végére érték nem mentek vissza, hogy a következő sort ismét a bot elején kezdjék, hanem a botot egyszerűen megfordították. Így a bot másik vége került a jobb oldalra és a ródalást a bot következő lapján folytatták ismét jobbról balra való vezetéssel.

Ha a bot négy lapján levő rovássorokat egy síkban kiterítve képzeljük, akkor a sorok kígyóvonalban haladnak és minden második sorban fejtetőn állnak a betűk. Ez az oka annak is, hogy az igen régi görög, valamint az ó-török írásemlékek nagyrészt kő- vagy réz-táblán levő sorvezetése szintén ilyen. Ezeken is kígyóvonalban haladnak a sorok és minden második sorban a betűk fejjel lefelé állnak. A régiek ugyanis, amikor az írást már nemcsak botokra, hanem sík lapokra is kezdték alkalmazni, nagyon sokáig nem jöttek rá, hogy a lap szélénél a sort egyszerűen megszakítsák és a lap kezdő szélén kezdjék az új sort. Ők a sort megszakítás nélkül akarták folytatni úgy, amint azt a botokra való rovásnál megszokták. A lapon is kígyóvonalban vezették a sorokat, a betűket minden második sorban fejtetőre állítva, és akkor is, mikor ez utóbbit elhagyták, megtartották, hogy a betűk fejreállítás nélkül is arra nézzenek, amerre a sor halad. Csak sokkal később jöttek rá arra is, hogy a sorokat a lapnak mindig ugyanazon a szélén kezdjék. A rajzunkon "C" alatt bemutatott ós-görög íráson világosan látjuk, hogy pl. a 'B' alakú betű az első sorban jobbról balra néz, de a másodikban balról jobbra, míg az 'M' alakú betű a második sorban fejjel lefelé áll, a harmadikban pedig ismét fejjel felfelé.

Az ilyen sorvezetést a tudósok 'bustrofedon' magyarul "barázdáló" sorvezetésnek nevezik. (Lásd a rajzon az 'a', 'b' és 'c'-t). E furcsa sorvezetést azonban senki sem tudta megmagyarázni, illetve egyáltalán nem tudták megérteni, hogy a régiek miért forgatták a betűket fejtetőre! Végre egy *egyszerű magyar földműves*, aki a régi magyar számrovást még napjainkban is gyakorolta, megmagyarázta Sebestyén Gyula tudósunknak. Megmutatta, hogyan kell a botot úgy a számrovásnál, mint a betűrovásnál a felrováskor, majd a leolvasáskor is, ide-oda fordítani, mikor a betűk, vagy a számok minden második sorban fejtetőre kerülnek, de mivel a botot leolvasáskor ugyanúgy fordít-

juk, a rovást rendes helyzetben látjuk magunk előtt.

Sebestyén Gyula aztán mindezt így megírta és műve után a világ tudósai, a számukra érthetetlen dolog megfejtését egy egyszerű magyar földművestől tudták meg.

Helymegtakarítás céljából a rovásírásban a szavakat nem üres közökkel választották el, hanem a szavak között pontokkal. Ünnepeyesebb feliratoknál mindig két-két, vagy négy-négy ponttal, különben pedig csak egy-egy ponttal. Szintén helymegtakarítás miatt a sorok végén a szavakat nem szótagolás szerint választották el, hanem egyszerűen ott, ahol éppen a sor végére értek. Nagyon jól kilehetett a helyet használni azáltal is, hogy a rovásírásnál, ahol arra lehetőség volt, a betűket egymásra rótták, természetesen ezt túlzás nélkül, csak úgy, hogy az olvasást ne nehezítse és a szépérzék se bántsa.

A régi magyar nyelvnek volt "k" és "kh" hangja. Ez utóbbit azonban ma már csak néhány szlavoniai magyar falú lakossága ejti. A rovásnak is volt tehát két "k" betűje. Az egyiket csak a szóban, a másikat csak a szó végén használták.

Igen érdekes és nagy helymegtakarítással járó módja volt a magyar rovásírásnak, a magánhangzóknak bizonyos szabályok szerint való kihagyhatása. A magánhangzók kihagyása más régi keleti írásokban is megvolt, azonban sok zavar okozója lett. Nálunk ellenben jelentéktelen zavart okozott és az olvasást is alig nehezítette. Természetesen ott, ahol a magánhangzó kihagyása zavart okozhatott volna, ott nem hagyták ki, valamint ünnepeyesebb feliratokon minden magánhangzót kiírtak.

A szabályok ezek voltak:

Miután a magyar nyelvben igen sok az "e" és "é", ezeket mindig kilehetett hagyni. Ha valamilyen szóban semmilyen magánhangzó nem volt feltüntetve, az azt jelentette, hogy ott "e", vagy "é" van. Nem lehetett azonban e két magánhangzót, sem más magánhangzót, elhagya-

Valamint

ni a szó végéről, akkor sem, ha egymásután két magánhangzó következett. Például: "gyermek" helyett: "gyrmk", de "gyermeke", vagy "gyermekeim" helyett csak "gyrmke", vagy "gyrmkeim". Kihagyhatták a többi magánhangzót is, de csak ott, ahol ugyanazon szóban többször egymásután ugyanaz a magánhangzó következik. Ilyenkor az elsőt ki kellett írni, de a következőket nem, kivéve a szó végén, vagy ha mellette is magánhangzó volt. Például: "házamban" és "fogorvos" helyett "házmbn" és "fogrvs", de "házakba", "házaim", "házatokba" helyett "házkba", "házaim", "házatokba", valamint "ökrökkel" helyett "ökrkkl", stb.

Nagy betűk nincsenek, de a tulajdonnevek első betűi vastagok. Hosszú magánhangzókat (í, ó, ú, ő, ű), továbbá a "dz" és "dzs" hangot és a "millió" jegyét, valamint az interpunkciót is csak ~~g~~ teljesen új megállapodásokban ~~használták~~ szerint hasonlítjuk.

Egyik sajátosága a rovásnak az is, hogy az "ezres" jegyen kívül vízszintes vonalak nincsenek benne, ami igen szép, egészen sajátos vonalritmust ad, annyira, hogy a rovás az írások egyik legszebbike. Ha pedig a betűket a régi szokás szerint még a két szélvonal közé írjuk, akkor valósággal diszítványként hat. A rovásírásnak vízszintes vonalai azért nincsenek, mert ezek a fa erezetével esnének össze, de összeesnének a két szélvonallal is, illetve a rovásbot széleivel. Mivel a rovást eredetileg fára rótták azért a vízszintes vonalakat kerülték. A bemutatott ősgörög feliraton, bár vannak vízszintes vonalak, de mégis észrevehető ezek kerülésének a nyoma, ami szintén azt bizonyítja, hogy ez írás őse is fára rótt rovás volt.

Később, mikor már őseink nyírfakéreg^{re} és irhára is írtak, betűiknek olyan változatai is kialakultak, amelyek az ilyen írásra alkalmasabbak voltak. A fennmaradt emlékek között már több ilyen betűsor van. Ezek a régebbieknél kevésbé szépek ugyan, de ezekkel, a kihagyások és

összerovások szabályait ismerve, némi gyakorlat után gyorsabban lehet írni, mint a latin betűkkel.

A "ROVÁS" SZÓ ELTERJEDÉSE

Kétségtelen, hogy a *ROVÁS* szó a *RÓ* szótöbblől származik, amelyből a *RÓNI*, *RÓDALNI*, *ROVAT* és *ROVÁTKA* szavaink is keletkeztek, de amit néptünk *RŰNI*- és *RŰ*-nak is ejt. A germán *RŰNA* szó, mely a régi germánoknál is írást, de főképpen fára róttat jelentett, tehát a mi nyelvünkben származott, habár e rúna-írás betűi római eredetűek is. Bizonyos, hogy a régi germánok e szót valamelyik északi finn-ugor rokonnépünktől vették át és később a római eredetű betűikre is alkalmazták, mert akkoriban a fára való betűrovás még mindenfelé szokásban lévén, ez újabb betűket is úgy rótták, sőt ezeket a rovás technikájához megfelelőre átalakították azzal, hogy belőlük a vízszintes vonalakat lehetőleg kihagyták.

Európában alig van nép, amelynél a fára való betű-,
magyar és szám-rovást régebben, sőt néhol még ma is, meg ne találunk. De ennek neve az illető nyelvekben, amint azt Sebestyén Gyula kimutatta, tisztán és világosan felismerhetően a magyar nyelvből származik, mégpedig többnyire a rovás szónak régebbi kiejtése szerint, A régi magyar nyelvben és tájszólásokban itt-ott még ma is a "rovás" szó "RAVÁS" alakban van meg. Erdélyben – Fel-Csíkbán és Gyergyóban – pedig még "RABUS", "REBUS" kiejtése is van. Némelyek ugyan azt állítják, hogy a székelyek az oláhoktól vették át e szót, ámde az oláhok csak ott ejtik így, ahol közvetlen érintkezésben vannak a csíki és gyer-

gyói magyarsággal, egyébként az egész oláh-nyelvterületen mindenütt "RAVAS"-nak mondják. Ebből tehát az következik, hogy ők régebben a magyar RAVÁS szót vették át és nyelvükben is ez az általános, míg a "REBUS" szót csak újabban és igen kis területen tanulták el ott, ahol a magyarság is így ejti ki. Akik a székely "REBUS"-t szomszédaitól átvettnek tartják, ezt abból is következtetik, hogy ez a latinban is meg van, habár ott titkot, rejtélyes valamit jelent. (Rejtvény, képrejtvény értelemmel, a latinból átvéve mi is használjuk.) A "REBUS" szó azonban a régi magyar oklevelekben SZÁMROVÁS, ADÓROVÁS értelemben is szerepel. Mivel pedig e "latin" szónak csak Magyarországon volt ilyen értelme, világos, hogy a magyarországi hivatalos latin nyelv a magyar népnyelvből vette át ezt és, ellatinositva, még más szavakat is. Ezeket azonban Magyarországon kívül nem ismerték. Tudvalevő ugyanis, hogy Magyarországon az adót régen BOTOKRA RÓTT "ADÓROVÁS" szerint hajtották be, amit a magyarországi latinban REBUS-nak neveztek. A régi germánban pedig a RŪNA szónak, bár jelentett írást is, de "titokzatoság, 'rejtelem' volt az értelme.

Megtaláljuk tehát a "rovás" szónak "e" hangú változatát — habár csak tájszólásban — a székely "rebus" szóban. A "b"-vel való, régen nagyon elterjedt kiejtés pedig azt bizonyítja, hogy az ilyen népek a rovás mesterségét a régi magyaroktól tanulták.

A szerbek a fára rótt számrovás nevét ejtik ROVAS-nak, de RABOS-nak is, míg délebbre, az albániai határok felé RABUS-nak mondják. Ellenben a kaj-horvátok, szlovének, csehek és az oroszok is, csak a ROVAS kiejtést ismerik. De már az egész déli németiség (osztrákok és bajorok) ugyanezt a szót "b"-vel ejti és RABISCH, "rabusch" alakban használja.⁴⁾ Legmeglepőbb azonban az a tény, hogy a fára való számrovást még a görög nép is ismeri és azt "RABASZI"-nak nevezi. Aztán pedig az, amit Sebestyén

Gyula is megemlíti, hogy Írország őslakói között az öregebb írek az imádságaikat nem u.n. rózsafüzérről, hanem rovásbetről olvassák le.

Miképpen volna mindez lehetséges, ha a magyarok csak ezer évvel ezelőtt lovagoltak volna be Európába, mint műveletlen sátoros nomádok?

Nem világos-e, hogy itt a világ egyik legnagyobb történethamisításával van dolgunk? Akik pl. csak a "rovással" behatóbban foglalkoztak, azoknak a szemei előtt már kártyavárként omlik össze a magyarság ázsiai nomád eredetének képtelen elmélete. Pedig van a magyarság európai ősnép voltának száz meg száz néprajzi, embertani és történelmi bizonyítéka is.

Ha a "nomád" magyarok akármilyen műveltek lettek volna is, nem képtelenség-e föltételezni, hogy annyi európai nép, Írországtól le a görög félszigetig, a *SZÁMROVÁST, ANNAK NEVÉVEL EGYÜTT* tőlük tanulta volna el, holott a magyar számrovással részben egyező római számok már a "magyarok bejövetele" előtt évezredekkel Európában voltak. De még ha e képtelenséget elfogadjuk is, fennmarad a kérdés: honnan származik a latin "*REBUS*" és "*RUBRICA*" = rejtelem és rovat szó? Aztán hogyan lehetséges az, hogy a magyar számrovás a "nomád magyarok bejövetele" előtt évezreddel eltűnt etruszkok számrovásával jobban egyezik, mint a rómaiakéval? Nem egyszerű és világos-e erre a válasz?: *ÚGY AZ ETRUSZK, MINT A MAGYAR EURÓPAI ŐSNÉP!!!*

A rómaiak számjait és *rebus*, valamint a *rubrica* szavukat az etruszkoktól tanulták, akik a rovás nevét 'b'-vel ejtették. A magyarsággal érintkezésben volt más népek pedig a számrovást és ennek nevét a magyaroktól vették át, de nem újabban és egyszerre, hanem ősrégi időkben, évezredekken át. J. Martha, francia tudós "La Langue Etrusque" című könyvében kimutatja, hogy az etruszkok

nyelve a magyarral és finnel volt rokon. Kimutatható azonban, hogy Itáliában más, az etruszkokkal rokon népek is éltek és csak később, a római uralom alatt latinosodtak el nyelvileg. Ezek a szabínok és szikulok voltak. Mielőtt azonban ezekre röviden rámutatnánk, megemlítjük, hogy miért volt a különböző kiejtésű, de rovást, írást jelentő szónak még titokzatosság értelme is. Az ok világos. Az írni, olvasni nem tudó emberek szemében (akik pedig az írástudókkal szemben régen többségben voltak) az, hogy rótt, vagy írott vonalokból valaki más embernek a gondolatait megtudja, vagy hogy ilyen jelekkel a saját szándékait is mások tudtára adhatja, érthetetlen, rejtelmes valami volt. Ezért aztán a rovások az ilyenek előtt titokzatos valaminek, varázslatnak tűntek fel.

Visszatérve Itália őslakóihoz, kétségtelenül igen feltűnő tény, hogy míg a rómaiak a szikulokat következetesen *SZIKELEK*-nek nevezték (sőt a szikel név még Homerosznál is előfordul), addig a régi, de latin nyelvű okiratokban a székelyeket következetesen *SZIKULOK*-nak (siculi) nevezik. A nagy-tudományú angol Freeman Edwardnak is feltűnt ez (*The History of Sicily*, Oxford, 1891, I. 130. lap) és csodálkozva állapította meg, hogy a székelyeknek szicíliai eredetéről semmi nyomot sem talál. Megemlíti azonban a másik, ugyanilyen meglepő névazonosságot is, hogy úgy Sziciliában, mint a rómaiak idejében Somogy megye területén (Magyarország) is volt egy Segesta (Szegeszta) nevű város. Freeman azonban nem tudta, amit nyelvi és néprajzi adatok alapján nyelvészeink megállapítottak kétségtelenül, hogy a székelyek a Dunántúlról Göcsej vidékéről származtak. A régi, rómaiak szerint Segesta helyén áll ma Segesd (Alsó és Felső-Segesd), Somogy megyében, de Erdélyben, a Székelyföldön szintén ott van ma is Segesd és Segesvár Nagy-Küküllő megyében.

Hogy Freeman a székelyek szicíliai eredetéről semmi nyomot nem talált, az igen természetes, mivel a dolog meg-

fordítva történt .Nem a székelyek jöttek Sziciliából, hanem a dunántúli székelyek egyik törzse vándorolt Itáliába az ősrégi időkben, még sokkal Róma város keletkezése előtt.

A székelyek Erdélybe költözésének pedig nyoma maradt a Csaba mondában. E költözést többnyire a hún birodalom bukása utáni időre teszik, mások ellenben csak az avar birodalom utánira, amikor a dunántúli magyar fajú őslakosaág egyrésze, Nagy Károly erőszakos térítése és a németek meg a szlávok betelepődése elől keletre menekült. A történelmi feljegyzésekből tudjuk, hogy a bécsi síkság (ma Marchfeld), valamint az ettől délre fekvő hegyvidék is Nagy Károly korában Hunniának nevezetett, amint hogy "hún"-nak nevezték akkor nemcsak a hűnt, hanem az avart, magyart, besenyőt, kúnt, sőt még az észteket és a finneket is. Ugyancsak a történelmi feljegyzésekből tudjuk azt is, hogy ez említett területekről az ős lakosságnak a még nem keresztény részét elűzték ("unde expulsi sunt hunni") és helyükre már régebben keresztény hitre tért népet, főleg bajorországi németeket telepítették.

A történeti adatok az itáliai szekulokat, akik ott kezdetben a később keletkezett Róma vidékén éltek, *SZIKEL*, vagy *SZIKUL* néven említik, de nevezik őket "*ABORIGENS*", azaz őslakó néven is. Később a latinok uralma elől Calabriába, majd Szicilia szigetére szorultak, amely e nevét is róluk kapta (azelőtt Trinacria volt a neve). Itt azonban, végül is római uralom alá kerülve, ellatinosodtak.

Az egész magyarság európai ősnép volta elméletének az osztrák uralom alól való felszabadulás után egész irodalma volt (pl. Marjalaki Kiss Lajos: Új Utakon, 1930, és mások. Hirlapi viták is voltak, melyekben magam is részt

vettem). Az eredmény az lett, hogy: A magyarság európai ősnép! Nyelvterülete ősidőkben a mainál sokkal nagyobb volt. Hozzá tartozott a finnek, észtek, valamint a most orosz uralom alatt élő rokon népeink nyelvterülete is. Elárulásuk oka az volt, hogy más népeknél műveltebbek voltak, a keresztény térítésnek sokáig ellenálltak, mikor azonban mégis megtérítettek, akkor – idegen uralom alatt – "pogány" nyelvüket megtagadták.

jásod
készen

JEGYZETEK:

1) Jules Marthá, francia tudós "La Langue Etrusque" című, 1913-ban, Párisban megjelent művében megállapítja, hogy az etruszk nyelv a magyarhoz és finnhez áll legközelebb. Ez azonban az osztrák uralom⁴⁰ a szintén gyűlölködő germán sovinizmus és a közbejött első világháború miatt teljesen feledésbe ment és ma ismét azt szokás mondani, hogy az etruszk nyelv még ismeretlen.

2) Mindaz, amit itt az ősmagyar rovásírásról írok, részben Fischer Károly: "A hún-magyar írás", (Budapest, 1889), részben pedig Sebestyén Gyula: "Rovás és Rovásírás" (Budapest, "Ethnographia" folyóirat 1903-4 évfolyamai.) című művekben van meg és csak kisebb részben saját kutatásaim eredménye,

3) Mai magyar szavakkal kifejezve így számoltak: *egy, kettő, három, négy, öt, hat, hatonég, hatonkettő, hatonhárom, hatonnég, hatonöt, lucat, tueatonegy, tucatonkettő, . . . stb.*

4) A 'b' és 'v' hang egymásnak közvetlen rokona tehát úgy a kiejtésben, mint a betűjelekben is egymással számtalanszor össze-vissza cserélődött. Például a 'b' betűt a latinban 'b'-nek olvasták, de az újabb görögben és a cirillírásban is mindenütt 'v'-nek olvassák.

Arról nem tehetek hogy nyelvzetemet a kidőbani a ma, sajnos, általános de orosz, germanizmusos nyelvzetűre írták át. A sajtóhibákat, ahol lehetett, kijavítottam.